

Hans Heestermans
en Ditte Simons

Mokums woordenboek

2014 Prometheus • Bert Bakker Amsterdam

© 2014 Hans Heestermans
Omslagontwerp Bart van den Tooren
Zetwerk Mat-Zet bv, Soest
www.prometheusbakker.nl
ISBN 978 90 351 4186 5

A

aanhebben, in: *heb ik wat van je aan*: heb je iets tegen mij: 'Waarom moet je mij hebben?' 'Heb ik wat van je aan?' SANTEN¹13.

aankatsen, aanketsen, aankwatsen (< Rotw. *quatschen* (onzin) praten), i. (mensen) aanspreken om ze de weg te wijzen naar uitgaansgelegenheden en bordelen; vgl. *aankleumen*: Als ik je 'n binke gooser anwijs ... om an te kwaste, dan ... mó't je Elsa 'n vrijzetter geve... verstaan? QUERIDO 4, 435. 2. (een meisje) aanklampen om te versieren: Een meisje op straat aankatsen dat knijs ik nou eenmaal niet, HARING ARIE³ 90.

aankleumen (< *kleumen* of *kleunen*, 'kloppen, slaan') (mensen) aanspreken om ze de weg te wijzen naar uitgaansgelegenheden en bordelen; aanklampen, aanspreken: LUITZEN 74.

aanpikken, (een haak) aan een handkar vastmaken om hem over de brug te trekken: Een bruggetrekker kwam ... van de brug af lopen en je hoorde hem de ijzeren haak aanpikken, SMIS¹ 201.

aanpikker, (**aanpikkerateur**, BERNIS (DAAN) 54), man die, al dan niet als beroep, het *aanpikken* uitoefent: De 'anpikker' slaat gezwind zijn haak voor aan de kar en hijscht die vaardig tegen de boogbrug op ... Boven op de brug ... heeft de afrekening plaats, ABRAMSZ 185.

aanslaan, 1. staande houden en aanspreken: Ik ga kijke, of ik een (*meisje*) kan aanslaan. We binne net mit ons viere. Gijn het 't, dat is net voor ellek een, JUL. DE VRIES 24; 2. (men-sen) aanspreken om ze de weg te wijzen naar uitgaansgelegen-heden en bordelen; aanklampen, aanspreken: ENDT; 3. geheimen prijsgeven: Als je aanslaat ben je nog niet jarig met me zus, geef dus maar geen sjoege, HARING ARIE¹127; 4. boos reageren: Ook denken de meeste mensen als je in onze buurt woont, dat je pooier bent. Ik heb daar ook de schim voor, maar dat moet je gewoon aan je togus plakken. Hoeren en pooiers vind je immers in alle buurten, dus waarom er over aanslaan, HARING ARIE¹147.

aanspreker, iem. die beroepshalve de familie en vrienden van een overledene ter begrafenis nodigt, diens dood aan de huizen aanzegt en verder de hele begrafenis verzorgt: Er kwamen drie aansprekers binnen, waarvan er één 'n fatsoenlijk gezicht had ... De fatsoenlijke ... zeide: 'zijn er altemet nog bloedverwante die de overledene nog es wensche te zien?' HERMUS 246.

aantuinen (< *aan* + *tuinen*, lopen (vgl. *erin tuinen*)), aanlopen: Waar blijft dat mirakel (*een stelend broertje*) nu? Stel je voor, hij zit in de knip. Komt hij op zijn dooie doesie aantuinen, SMIS² 40.

aanvullen, aflossen in het pandjeshuis: Ik wou van de week wel overslaan met de huur ... ik moet m'n gouën slotje aanvullen, DE HAAN 61.

aapje (naar de bonte kleding van de koetsiers (grijs met rood)), tussen 1880 en 1885 te Amsterdam in gebruik gekomen benaming voor een stationerend huurrijtuig: Heb je niet verleden gelezen in de krant, dat er in Amsterdam een paar lui in een electrisch aapje, bijgenaamd Taxa hebben willen trouwen? KOKADORUS 28.

aapjeskoetsier, koetsier van een *aapje*: Wat een deftige aapjeskoetsiers op den bok, SMIS⁴ 72.

achele, zie *hachelen*.

achenebbisj (I), ook: *aggenebbisj*, *ochenebbisj*, *oggenebbisj* (< *ach* + Jidd. *nebbisj* (< Oud-Tsjechisch *neboh*, stumper?)), uitroep van medelijden of teleurstelling, ocharm, jammer genoeg, helaas. Zie *nebbisj*: 'Laat je geen vellevet in je handen stoppen.' 'Die is goed...! Achenibbes! ... Tante Koossie kan je naar een boodschap sturen', SMIS² 148.

achenebbisj (II), zielig, pover, schamel: Die wou natuurlijk dat Clara met zijn achgenebbies zoontje zou gaan, RALEIGH 22. Niet iets om een lange tijd te werken, in die achenebisje bende, FOKKENS 63.

acht, in: *achie van de rand*, worp bij 't knikkeren, waarbij acht knikkers tegelijk tegen de rand van de stoep gegooid worden met het doel er zoveel mogelijk in 't knikkerputje te krijgen: Dan (*in de knikkertijd*) kon ik ... met 'een achie van den rand' meer verdienen, daar ik altijd een goed gokkertje ben geweest, BAKKER¹ 101.

achterwiel (verwijzend naar de grote achterwielen van een rijtuig? Zie *fiets*), rijksdaalder: Ik gaf de oude ziel een achterwiel, en toen zij zich ... verwijderde ... geloofde ik geen onvoordeeligen koop te hebben gesloten, omdat mijns inziens Sientjes geschiedenis, voor een auteur, wel een rijksdaalder waard is, v. MAURIK³ 38.

addenoi, **addenoielekijne**, **addenom**, zie *attenoje*.

addesjim (< Hebr. *adonai*, de Heer + *hasjem*, de Naam), uitroep van verbazing, verontrusting, ontsteltenis: alle-machtig!: 'Wacht eve, as ze daar an ons ziet, dan lach ik 'r in 'r gezicht, zal je d'r zien de pesjt inkrijge.' 'Maakt u geen heijbel!' 'Addesjim ze kijkt! ha-ha-ha-ha', JUL. DE VRIES 34.

adje (etym. onzeker: mogelijk naar *wout*, dat verkeerdelijk als eigennaam werd opgevat?), politieagent: Wantrouwend keken ze nog eens om zich heen of er toch niet een eigenaar (*van de boot*) of een adje in de buurt was, LEONHARD 88.

afgebrand, 1. dronken: ENDT; 2. platzak, blut, berooid, straatarm: Als hij 't (*geld*) heeft, leent hij 't mij zeker. Maar hij heeft het niet. Hij is tegenwoordig óók zoo afgebrand als een voetzoeker, CANTER 2, 65; *afgebrand op de biets lopen*, op andermans zak teren omdat men helemaal blut is: v. BOLHUIS.

afgeladen, 1. stomdronken: ENDT; 2. bekaf, afgetobd: Me niese is afgelajen, *Boeventaal*.

afkiepen, betalen, over de brug komen: 'Ik zal meer betalen, maar onder protest...' 'Aan je protest hebben we schijt, als je maar afkiept', BOTING¹ 139.

afknappen, 1. onverwachts afgebroken worden, aan een einde komen, ophouden of niet doorgaan, afspringen: De spijt, die vader heeft, dat eene zoo voordeelige partij ... geheel is afgeknapt, LOOSJES 2, 216; 2. *afknappen op*, na enige tijd teleurgesteld worden in (iemand of iets): ENDT.

afknapper, 1. datgene waarop men afknapt, waarin men teleurgesteld is; 2. degene op wie men afknapt, in wie men teleurgesteld is: Niemand (durft) wat over (*het afsluiten van geldbussen*) te zeggen ... Dan zouden ze zich in hun kaart laten kijken en een moordafknapper krijgen, SMIS² 174; 2. (in de taal van de prostituees) tegenvallende klant: Als je de gehele dag van die afknappers over je heen hebt gehad, wil je 's avonds wel eens iets anders hebben om mee te praten, GROOTHUYSE 59; 3. schrobbering: De agent ... gaf den Blikken (*die zich overal mee bemoeit*) fijn een afknapper. 'Is je moeder niet bijdehand genoeg?' SMIS¹ 30.

afleggen, 1. bespioneren, observeren: Die jongen is twee

koppen groter dan ik ben, ik ga hem niet lopen afleggen in huis ... Ik zei al, zijn schoenen stonden er, dus ik denk dat-ie thuis was, v. BEIJNUM, 75; 2. (marktterm) bedriegen, afzetten: ENDT.

afpeigeren (< Jidd. *peigeren*, creperen < Hebr. *pèger*, lijk, kadaver), 1. dodelijk vermoeien: Een man die zich 's morgens, 's middags en 's avonds enorm afpeigert, ten einde zijn vrouw een dure hoed met een hele fazant erop te kunnen geven, A.M.G. SCHMIDT II; 2. sterven: BERNS (DAAN) 50.

aftaaien (< Eng. *to tie up*, stopzetten), weggaan, afnokken: Nou, ik taai 's af, *Pl. Amst.*

afvoer, laatste trekje aan een (drugs)sigaret: *Straattaal*.

afzakkertje (< *afzakken*, zich begeven naar (huis)), 1. glaasje brandewijn na het diner om de koffie en thee te verstouwen: v. LENNEP¹ 236; 2. laatste glaasje voor het naar huis gaan: Telkens weer bestelden ze de laatste, maar al pratend raakten ze den tel kwijt en lieten ze 'nog 'n afzakkertje' aanrukken, HERMUS 158; 3. (verwekt met het laatste beetje sperma dat vader nog overhad), nakomertje: Moest 't (*t.w. de baby*) nou die akelige flesschenmelk ... slurpen? ... Dat afzakkertje ... nee! QUERIDO I, 455.

afzoeter, schrobbering: Trui ... is ook blijven staan ...: 'Maak niet zo'n sniekanijs tegen die koters, prutbodengezicht!' Krijgt ie een mooie afsoeter, wordt hij nog linker, SMIS² 151.

aggenebbisj, zie *achenebbisj* en *nebbisj*.

allemeneur, allebeneur (verbastering van *à la bonne heure*), vooruit dan maar, dat kan er nog mee door, dat zij zo: 'Haai neimt twei kleskoppe en 'k weit ... dat 'r nog faaf swarte balletjis op 't skautiltje loage en wat doch je, pisse.' ... 'Nou ik denk allemeneur, 'n seipir', SMIS¹ 25. Allebeneur, geef jij dan maar beskuitjes met kaas! ABRAMSZ 125.

almanak (etym.?), achterste, kont: Smak die gaip op s'n almenak ... da s'n ribbe kroake! QUERIDO^X 3, 141.

altemet (< *al* + *temet*), soms, misschien: Het u altemet Arie gezien? HERMUS 16.

altijd, althans, tenminste: Zelfs gesteld dat *u* – in den eersten naamval altijd – taalkundig te verdedigen ware en alzo geschikt om *uwee* te vervangen, dan nog zou ik u 't gebruik er van afraden, v. LENNEP² 1, 230.

altoos, in allen gevalle, hoe dan ook: Wij zullen altoos tijd genoeg komen op dat fraaie kasteel, v. LENNEP³ 9, 127.

amenoela!, **an me hoela!**, **ammehoela!** (variant van *ammenooitnie*, met zinspeling op de naam Amanoellah, in 't begin van de 20ste eeuw koning van Afghanistan), (uitroep) nooit van m'n leven! je kan de pot op: *Pl. Amst.*

ammenooitnie! (eufemistische vorm van *an me reet!*), (uitroep) nooit van m'n leven: ENDT.

ampiemaat (etym.?), knikkermaatje: Leo Presburg was wekenlang mijn 'ampiemaat' – d.i. mijn compagnon bij het knikkeren en hij heeft me nooit voor één 'daai' bedrogen, BAKKER¹ 76.

amsterdammertje, 1. gietijzeren stoepaaltje om het parkeren op de stoep te voorkomen: *Pl. Amst.*; 2. borrel: SANDERS; 3. laatste drank uit de fles, die gratis mag worden opgedronken; daarna wordt het glaasje opnieuw gevuld, flessengeluk: LUITZEN 42.

applehiet (< *appelen* + *heet*. Vgl *perehiet*), warme appels: Manke Teeuwte zit er naast met appelenhiet en mosselen, v. MAURIK^{II} 39.

appie, aardappel: 'Me sèlle je appies effies skille, Bet ... Hé! Pak is an Botboer ...', SMIS¹ 48.

arm, in: *zijn armen zijn te kort*, hij heeft geen geld.

Artis (verkorting van *Natura Artis Magistra*, de natuur is de

leermeester van de kunst), de gewone naam voor de dieren-tuin in Amsterdam: *die klok (dat horloge) loopt gelijk met het hek van Artis*, hij geeft alles aan behalve de juiste tijd, *Nieuws v. d. d.* 18-7-75.

asbak, makkelijk te versieren meisje: *Pl. Amst.*

asem, adem; *verlies je asem*, val dood: Onderlaatst komt er een boer ... naar me toe. 'Poesse schoonmake...?' roep ik. 'Nee smous,' zegt hij. 'Verlies je asem,' zeg ik, v. MAURIK⁵ 84.

asjeweine, asjewijne, ook: *gasjeweine, hasjeweine, kasjeweine, kassiewijne, kassiewijle* of *sjewijne* (< Jidd. *hasjeweine* < Hebr. *hasjiweinoe*, voer ons terug (Eeuwige, tot u), gebedsformule die onder andere gebruikt wordt bij het terugbrengen van de thorarollen naar de heilige ark), i. weg, verdwenen: Ik sien daar ... een briefje van honderd gulde, ik steek het in me broeksak en ik fenself bejé, of has je wijne, as je dat beter ferstaat, COHEN 202; *asjeweine maken*, a) stelen (vgl. *zwijsjtje*): ENDT; b) uit de voeten maken: Twee meiden ... zouden het gewaagd hebben te helpen... twee furies ... die zich voor geen tien Leendert's asschewijne maakten, QUERIDO 2, 288; 2. dood: 'Zeg Bram,' riep ma, 'ik geloof dat die kerel kapot is.' De vader ... gaf de man een schop in z'n zij en zei: 'Ja hoor! Hij is de pijp uit. Hij is kassieweile', CREMER 303.

astranterigheid (< Fr. *assurant*), brutaliteit: Ja, maar zo op m'n eigen direct maar alles te doen – ik hou niet van astranterigheid, v. MARXVELD² 201.

attenoje, ook: *addenoï, addenoielekijne, addenom, attenojeleheine, oddeleheinoe, ottelenojeheine, ottenoje* (< Jidd. *addenoj* < Hebr. *adounoj (eloheinoe)*, mijn Heer (onze God)), uitroep van verbazing, van verontrusting: godallemachtig: 'Ade-noij wat is 'r gebeurd? Je maakt me de stuip op me lijf ...

20 • AVONTUUR

Addenoij wat het-ie dan?' JUL. DE VRIES II. Addenom ... Dood gepeesd heb ik me vóór ik 'r had. En toen ik 'r had, kon ik 'r niet meer kwijt. Addenoielekijne, wat het ze me de dampen aangedaan, RALEIGH 7/8. Spanje, attenoojeleheine, wat tref je daar een stelletje viespeuken en zwendelaars, *P. Paul* 97.

avontuur, in: *op avontuur*, misschien, mogelijk: Op zolder staat zijn ouwen koffer, daar zit zoo'n geel papiertje geplakt, daar heb ik ereis Fulda op gelezen; op avontuur is dat een stad, v. MAURIK³ 18.

awang, surie en **awangjee**, voor de etym. en de bet. zie het citaat: Bokspringen ...! Wij kenden drie posities om te springen: awang, surie en awangjee. Dat zal wel van 'avant, sur en avancé' komen. De bok stond op den middenput; 'awang' beteekende, dat je je moest afzetten vóór den putrand, 'surie' er op en 'awangjee' erover, BAKKER¹ 46.

B

baan, de 'vlakke', de straten van de buurt waar de prostitutie bedreven wordt: DE WILDT-ARN.; *dame van de gladde baan*, prostituee, vrouw van lichte zeden: Eruiitt! dame van de gladde baan! heb je porsie aan hem!! SMIS² 57.

bajes (< Jidd. *bais*, huis < Hebr. *bajis*, huis), 1. huis: *Boeventaal*; 2. winkel: *Boeventaal*; 3. gevangenis: Wil je ... gratie hebben, dan moet je, voor je het bajis ingaat, papier van me koopen. Daarop schrijf je een request, KOKADORUS 55.

bakfietsmoeder, bakfietsvader, ouder die de kinderen in een bakfiets vervoert: Ze willen niet zo'n 'bakfietsmoeder' of 'bakfietsvader' worden omdat je er ... het imago van hippe

bobo, idealist, egotripper, grachtengordelouder ... bij krijgt',
PAULINE BIJSTER in *HP/De Tijd* 6-10-2012.

bakfietstrut, Er (kwam) een vrouw op een bakfiets aanrijden, het type vrouw dat zich het eenvoudigst laat omschrijven als 'de doorsneebakfietstrut'. U weet wel, met van dat háár en zo'n jas en van die laarzen. Op de koop toe zat er een blonde labrador in die bak, die waarschijnlijk Nelson heette. Of Wammes. Of Dexter, SYLVIA WITTEMAN in *de Volkskrant* 26-11-2003.

baksnaaiem (< *bak*, kaak + Jidd. *sjenajem*, tanden < Hebr. *sjinajiem*, tanden), gebit: Toen hij met ze dronken toges wilde uithalen (*bij 't zingen*), vloog z'n oorlogsgebitje meters ver tussen de vol bezette tafeltjes en hij maar roepen: 'Me snajem, waar is godverdomme me baksnajem', HARING ARIE³ 34.

baldoveren (Jidd. < *baldover* (< Hebr. *ba'al dovor*, de heer van het woord), informant + *-en*), 1. bespieden, beloozen: Kleederen, die gij zult ... aantrekken, maar hier niet in huis, men kan nooit weten wie ons mocht baldoveren, J. DE VRIES 44; 2. verklikken: We wete wel, dat jij niet baldover, V. MAURIK¹⁰ 72.

balkie-tippelen, van het ene in het water gelegen balkenvlot naar het andere springen (soms via een losse balk): Er was op de eilanden genoeg vertier voor een flinke Hollandse jongen. 'Balkie-tippelen' was zijn liefste bezigheid en vaak kwam Willem met een nat pak thuis, KRUIZINGA 126.

balleboos, zie *bolleboos*.

bamboeseur (< Fr. *bambocheur*, losbol), boemelaar, feestneus, uitgaander, losbol: ENDT.

bamser (verbastering van *bamboeseur*, feestneus), boemelaar, feestneus, uitgaander, losbol: Frans veinsde een beetje teerhartigheid voor haar. Hij wierd zelfs een heele bamser

... beweerde Gele Jans van den Dijk, QUERIDO 4, 403.

bamzaaien (< Jidd. *baam zajen*, bij de staart), café-gokspelletje: loten wie een rondje of de rekening moet betalen door te raden hoeveel voorwerpen (lucifers, munten) alle deelnemers gezamenlijk in hun gesloten vuist hebben of door uit een aantal afgebroken lucifers de langste of de kortste te trekken: Ik bietste een piek en ging dan naar het nachtcafé. Het binnenkomertje nam ik voor eigen rekening, maar ik werd altijd lazerus. Van het knobelen, pokeren en bamzaaien, CREMER 153.

bangmakertje (naar het gebruik van vechtersbazen om, vóór het knokken, hun bovenkleding uit te trekken), jasje, vestje; *in zijn bangmakertje staan*, gedeeltelijk ontkleed zijn: Mager-tjes stond hij in zijn bangmakertje te beven ... In het Nieuwendijksche avondduister ... voelde hij zich eerst een beetje bedremmeld, zoo, in zijn 'nakende trui', QUERIDO 3, 159.

banjer (verkort uit *banjerheer* < Mal. *banjak*, veel (vgl. Afrik. *banje*, thans *baaie*) + *heer*), (rijk) man; branie; patser: Kleedt u netjes, want met de kleederen, die in het pak zijn zult gij er uitzien als eerste banjerts, J. DE VRIES 44.

banjeren (< *banjer* + *-en*), I. met enig vertoon heen en weer lopen: ENDT; 2. rondzwerven: De straatjeugd lijdt honger en het is ze nog verdomd toe aan te zien, zooals ze langs den weg banjeren met hun bleek-blauwe smoelen, BAKKER^I 48.

barreboks (verbastering van *bar(re)bier*), barbier, kapper: ENDT.

barreboksen (< *barreboks* + *-en*), I. scheren: Frans vertelde hem in een verzaligde, toch stille opwinding, zijn ontmoeting met Corry ... Hij wou zich nog even laten barreboksen, QUERIDO 4, 329; 2. behandelen, voor elkaar krijgen, voor elkaar boksen: ENDT.

barrel (< Eng. *barrel*, vat?), 1. brokstuk: *aan barrels, aan barrelen*, aan diggelen, kapot: Ik begin te schieten en binnen de kortst mogelijke tijd zijn al die matrassen in stukken en barrels, *P. Paul* 72; 2. troep, rotzooi: *Parooll*. 3. gammel voertuig: *Pl. Amst.*; 4. oud mens: *Pl. Amst.*

bas (I) (< Jidd. *beis*, de tweede letter van het Jidd. alfabet, met de getalwaarde 2. Vgl. *beis*), twee: 'n *bas knake* (vijf gulden): ENDT.

bas (II) (zie *bas (I)*, vgl. *beissie*), 1. stuiver (= twee vierduitstukken (2½ cent)). (*basje* betekent zowel 'stuiver' als 'dubbeltje', maar een *bas* is eerder een stuiver, en een *beissie* een dubbeltje, zie *beissie*): Een doosje ... kost veertig cent en an elk doosje ferdien ik een bijsje .... en nouw krijg ik op een dag so maar een infal en ik seg tege me maat hier ..., late me same, samsam foor ieder een basje, die salf gaan ferkoppe, COHEN 235; 2. dubbeltje (= twee stuivers): 'Ik kijk naar geen mooi gezichie, as ze me maar niet zooveel pesjoete koste.' 'Nou, die is ook goed, as je mit 'n meissie bint, mot je niet op 'n basj zien', JUL. DE VRIES 24.

baviaan, baffiaantje, sigaar, BERNIS (DAAN) 43.

bavianen, 1. hard werken (vgl. *buffelen*): Ze hebben geen medelijden met twee kleine jongens die in de regen bavianen, SMIS² 134; 2. eten (vgl. *buffelen*); 3. (voortdurend heen en weer) lopen (vgl. *ijsberen*): Ik heb de heren advocaten hier wel eens als een kut zo dronken over het Leidseplein zien bavianen, *P. Paul* 56.

bazar (< Perz. *bâzâr*, markt), 1. politiebureau: Moeke ... linkte den bollebof van de bazar als slachtoffers met gedeukte hersenpan voor het grachtje werden opgeraapt, QUERIDO 2, 414; 2. gevangenis: BERNIS (DAAN) 43; 3. bekeuring: De grandegirs loerde juist speisiejoal op maan. Inploas te denke: die Toffe doet auk se best, om 'n eirlik stuk braud te fe-

diene. Nei, geife se je besar op besar, SMIS⁴ 267; *een bezarretje klinken*, een bekeuring geven: Hoe heet je?... vroeg het marktmeestertje den scharren-venter ... – Jèn Blautegeèt ...wou je saàn 'n bezarretje klinke?... antwoordde Karel, QUERIDO I, 3II; *een bazarretje krijgen* (ongewenst) zwanger worden: Ze lachte tegen al het vreemde tuig van mannen en jongens. Eêr ze het wist, zou ze een bezarretje krijgen, QUERIDO 4, 159.

bedaan (volt. deelw. van *bedoen*, bedekken), verbaasd: Och me lieffe juffre Pieterse ... Ik was so bedaan toe Louweris me (*een baker*) kwam fraache. Want 'k sech al so teuche Wimpie ... hoe sou juffre Pieterse 't make, MULTATULI 4I.

bedibberen (< Jidd. *medibberen* < Hebr. *medabbeer*, sprekend, zeggend), I. praten, vertellen, bespreken: ENDT; 2. belazeren: 'Ik betale? Blijf gezond, 'k heb ... geen moos (geld), hoor je?' 'Nou, ... dan drinke we op de lat. Leen weet wel, dat we d'r voor geen krakertje (borrel) bedibberde zelle', V. MAURIK¹⁰ 73.

bedissen (~ *bedisselen*, op eigen gelegenheid in orde brengen), I. verdienen: Ellende en kommer thuis ... als zijn vader geen kans zag een 'cent te bedisse', QUERIDO 3, 156; *poen bedissen*, geld verdienen, verdienste maken (ironisch voor: winst maken uit gestolen goed): Harmen vooral kreeg het ... hoogmoedige verlangen ... te schetteren over den pasgepleegden roof en over het poen-bedissen, QUERIDO 4, 415; 2. stelen: *Boeventaal*.

beessie, zie *beissie*.

Beethovenstraat, *dames uit de Beethovenstraat*, *Beethovenstraatmevrouien*, bekakte dames die in de Beethovenstraat wonen of winkelen; welgestelde joodse dames die er zich in de jaren dertig vestigden (zie *Berlijn-express*): Dames uit de Beethovenstraat. De 'dame van Amsterdam-Zuid' is

een mevroi. Zij gaat gekleed in een bontjas, heeft grijsblauw geverfd haar ... een bekakt stemgeluid en een hoop geld ... Het is een hardnekkig cliché, racistisch bovendien. Het dateert uit de jaren dertig, toen welgestelde Duitse joden ... neerstreken in de nieuwe straten van Berлагes Plan-Zuid, *de Volkskrant* 20-12-2012.

bef (< Hd. *Befze*, lip of < Mnl. *beffe*, muts), vagina; *aan de befgaan*, beffen, likken: ENDT.

beffen (< *bef* + *-en*), de vagina met de tong of de mond beroeren, likken: ENDT.

beffie (de achternaam Beffie van een arts voor geslachtsziekten in het Binnengasthuis), aanduiding voor geslachtsziekte: SANDERS².

befgajes (< *bef*, witte halskraag, m.n. van rechters en advocaten + *gajes*), rechtelijke macht: *Parooll*.

begaffelen (< *be-* + *gaffel* + *-en*), eigenlijk: de mond (de gaffel) zo ver mogelijk opendoen om veel te eten; vervolgens in verb. met *kunnen*: iets snel gedaan kunnen krijgen, een moeilijkheid kunnen overwinnen (vgl. eenzelfde betekenisovergang bij *behappen*), vervolgens ook zoveel als bedisselen (waaruit de hieronder genoemde betekenissen 2, 3 en 4 zijn te verklaren), 1. bedisselen. 2. bespreken, overleggen: ENDT; 3. uitkiezen, uitzoeken: *Parooll*.; 4. bedriegen, foppen: v. BOLHUIS.

begieten (< Jidd. < Hebr. *be-chietto*, bang), 1. bang: 'Waar kom jij eindelijk vandaan?' vroeg zijn vrouw. 'Ik werd doodsbegieten toen je zo lang wegbleef.' 'Ach jij met je overdreven angst', SANTEN² 129; 2. verzot, dol, verrukt: Na ... was er gewoon begieten op (*op de liefdegave aan de armen met Kerstmis*), want bij die kerstgave moesten zulke enden worst zitten, MENS¹ 22.

begijntje, (**blauw-**) hoertje: Een doorgefoerneeerde lellebel ...